

Discurs polític discriminatori: respostes des de l'antiracisme

11a Polifacètica Anti-racista · Dimarts 28-05-2019 · Sala de columnes (Sos Racisme)

L'onzena Polifacètica Anti-racista de SOS Racisme del dia 28-05-2019 la dediquem al Discurs Polític Discriminatori. Durant l'assemblea, fem:

1. Repàs dels resultats electorals
2. Presentació de l'acció del grup d'activistes d'Això és Racisme
3. Presentació de l'anàlisi i resultats de l'informe 2018 sobre 'Racisme i Discurs polític d'incitació a l'odi' (projecte *Words Are Stones*)
4. Debat obert

Repàs dels resultats electorals

En primer lloc, la Beatriu ens fa una anàlisi de l'estat del racisme en el marc de les últimes eleccions, i diferencia entre dos processos electorals. D'una banda, les eleccions al Congrés, on a nivell polític hi ha hagut poques intervencions de tipus racista perquè el focus s'ha posat en el conflicte sobiranista de Catalunya.

De cara a les eleccions municipals, SOS Racisme va demanar als diferents partits polítics, compromís per fer front al racisme policial i la prohibició real de les identificacions per perfil ètnic, que tot i que són il·legals es continuen donant. També va demanar que es posi èmfasi en desenvolupar propostes contra la discriminació racista, i un canvi en l'abordatge de la venda ambulants. Per últim va defensar el vot per tothom.

Malauradament, un cop més cap de les propostes s'han tingut en compte als programes electorals i, a diferència dels debats electorals per les eleccions al Congrés, sí que s'han observat moltes intervencions racistes. Cal destacar que tot això s'emmarca dins de la signatura d'un pacte entre els diferents partits polítics que es presentaven a les eleccions municipals per garantir un debat responsable que no instrumentalitzés a les persones immigrants, i SOS Racisme, juntament amb altres organitzacions va ser testimoni d'aquesta signatura. A meitats de juny, s'espera que es torni a convocar a totes les associacions perquè donin feedback del funcionament del pacte. Tanmateix, SOS Racisme denuncia que no s'ha respectat el pacte signat, ja que efectivament s'ha utilitzat a les persones migrades per fer campanya política, principalment als menors estrangers no acompanyats (com els aldarulls que es van ocasionar a Rubí o càrrecs polítics fent-se fotos amb menors jugant a futbol), i als venedors ambulants (en el cas de Manuel Valls comprometent-se a expulsar-los de Barcelona).

A banda de Barcelona, també repassem els resultats de les eleccions municipals en ciutats destacables:

- Badalona: on ha guanyat l'Albiol (Partit Popular). A les eleccions municipals anteriors, SOS Racisme ja va dir que Badalona era un lloc d'experimentació amb polítiques racistes per exportar-les a altres municipis.

- Salt: municipi on el 33% de població no pot votar. És l'única població on VOX ha tret representació amb 3 regidors. L'ajuntament s'ha de plantejar què està fent malament perquè VOX tregui aquests resultats.

- Lleida: és el tercer cop que guanya el partit socialista. S'haurà de veure si aquest cop inclouen polítiques antiracistes.

Per últim, s'afegeix que a les eleccions europees VOX ha tret 3 euro-parlamentaris, i l'extrema dreta ha estat la primera força en països com Itàlia, Grècia, Hongria, França.

Presentació de l'acció del grup d'activistes #Aixòésracisme

La Teresa Guixé, activista a Això és Racisme, explica els objectius i els resultats que es van observar de l'acció que es presenta al [vídeo](#).

La finalitat del vídeo era evidenciar que membres dels partits polítics que es presentaven a les eleccions municipals de Barcelona van fer declaracions racistes. A més, també es pretenia sensibilitzar a la població davant el discurs polític racista.

Les principals conclusions extretes de l'acció van ser que, a pocs dies de les eleccions, un gran nombre de persones encara desconeixien qui era cada polític presentat i quina era la proposta del partit polític al qual representava. A més, també es va observar que socialment s'associa el discurs racista a partits de dreta, causant sorpresa quan s'explicava que aquella frase l'havia dit el representat d'un partit d'esquerres o centre-esquerra.

Presentació de l'informe 'Racisme i Discurs polític d'incitació a l'odi' (2018)

En primer lloc la Marina Girona, membre del grup d'activistes contra l'odi el qual s'ha encarregat de la redacció de l'informe, diferencia els conceptes "**contranarratives**" i "**narratives alternatives**". El primer es refereix a contra-argumentar el discurs racista dels partits polítics (com fa la pàgina web "Maldita.es"), i el segon s'entén com la construcció d'un propi marc de discurs anti-racista "alternatiu" o proactiu que sigui transformador.

Es planteja el dubte sobre com articular narratives polítiques anti-racistes.

Un cop analitzats exemples de 2018 de discurs d'odi polític a Espanya, detectem 5 narratives diferents i complementàries utilitzades per parlar de col·lectius de persones immigrades o racialitzades:

- **Narrativa de la invasió:** fent servir expressions com "arribades massives" o metàfores naturals, criminalitzant les ONGs que donen suport a les persones migrades i, a l'hora, reforçant el suport als cossos de seguretat que protegeixen les fronteres. També les narratives de 'substitució' demogràfica (taxes de natalitat de les persones immigrades o Musulmanes davant la resta) es corresponen a la mateixa idea d'invasió externa (o islamització de la societat).

- **Narrativa de costos econòmics** per a l'Estat del Benestar: per exemple, posar en dubte constant qui és refugiat, el suposat abús en la utilització del sistema sanitari per part de les

persones immigrants, etc. Es basa principalment en el mite dels recursos escassos en economia, en comptes d'altres narratives que posen la vida de les persones al centre.

- **Narrativa de la inseguretat:** aquesta narrativa afecta principalment a determinats col·lectius com els menors estrangers no acompanyats, els venedors ambulants o el poble gitano, i es reforça amb la utilització de pràctiques policials racistes com les identificacions per perfil ètnic/racial.

- **Narrativa del terrorisme islamista:** es basa en una greu distorsió de què significa Islam, islàmic, islamista i terrorisme islamista, creant por i rebuig cap a un col·lectiu que és dels més virulentament atacats per l'odi racista.

- **Narratives d'incompatibilitat cultural:** aquesta narrativa estableix "jerarquies de preferència" de persones immigrants per decidir qui és benvingut i qui no ho és, qui és mereixedor i qui no. Al cim d'aquesta jerarquia es trobarien les persones llatinoamericanes, i a sota de tot, les musulmanes.

Per últim, les conclusions de l'informe apunten que:

- Hem detectat moltes iniciatives anti-racistes i contra la discriminació interessants (especialment en àmbits urbans, com per exemple a Barcelona i rodalies) però hi ha una gran **fragmentació**.
En part, es deu a una **dinàmica de centre-perifèria**, en què les iniciatives que provenen dels "marges" o la perifèria no tenen l'accés, els mitjans ni els recursos per generar aliances, fer-se més fortes i per tant tenir un major impacte social i polític.
- Hi ha **iniciatives amb potencial transformador**, com és el cas de 'Vot per Tothom', justament perquè canvien la mirada en com abordar els temes i, per tant, posen sobre la taula nous "**marcs**" de pensament.
En el cas de la campanya pel dret a vot de totes les persones, planteja "què és la ciutadania activa?". En aquest sentit, ens plantejem: s'és ciutadà exercint el dret a vot cada 4 anys, o bé podem pensar la **ciutadania vinculada a la residència i a la participació** política (no necessàriament en partits sinó en col·lectius i moviments socials), o a la lluita i resistència contra la opressió?

Debat obert

Per al debat, comptem amb representació de col·lectius com el Sindicat Popular de Venedors Ambulants i Emergència Frontera Sur; així com tècnics municipals i representants de partits polítics; a més de membres del consell, l'equip tècnic i activistes de SOS Racisme.

Per iniciar el debat, la Chaima Essoui planteja dues preguntes:

- *Com poden les iniciatives antiracistes transformadores convertir-se en un discurs polític, creant narratives polítiques que estableixin una agenda política pròpia?*

- *Com pot l'antiracisme fer-se lloc en l'agenda política dels partits, arribant a l'electorat mitjà, sense rebaixar objectius polítics? Com podem arribar a les persones que no aposten per un discurs polític antiracista sense rebaixar el nostre discurs ni els objectius que perseguim?*

Al llarg de la discussió intentem donar resposta a aquestes dues preguntes, amb intervencions com les següents:

- Tenim detectat, més enllà de les agressions racistes més visibles, un **racisme quotidià latent**, a vegades amagat "a l'armari" però que existeix.
- Es posa sobre la taula la manca de posicionament de partits polítics d'esquerra que es presenten com anti-racistes però que **cauen en el silenci còmplice** davant del discurs explícitament racista de partits com Cs, PP i VOX. Cal que la ciutadania exigeixi una resposta davant d'aquests silencis de la política institucional.
- La mateixa qüestió de l'"odi" (discurs i delictes d'odi), posat sobre la taula inicialment del periodisme i que després passa a incloure's al codi penal, té certes **limitacions** com a "marc" i cal ser-ne molt conscients.
- S'opina que el focus en la construcció d'iniciatives transformadores s'ha de posar en el fet que el racisme s'ha de combatre no per una qüestió moral, sinó per una qüestió de **vulneració de drets**. Per tant, no s'ha de tractar des de la perspectiva de si qui el pateix és bona o mala persona, sinó des de la perspectiva que el racisme és una pràctica activa que vulnera els drets fonamentals de les persones que el pateixen. Com a exemple de treball en primera persona i testimonis, hi ha el Museu da Pessoa (SP-Brasil), els llibres o biblioteques humanes, les històries de vida...que mostren com allò personal és polític i **apropen les realitats viscudes**. També des de la **teoria del contacte** hi ha exemples d'iniciatives que, a través d'expressar la pròpia realitat i vivències **de tu a tu** (i per tant a través de l'impacte emocional) busquen canviar la perspectiva de persones que poden reivindicar-se racistes o lgbtfòbiques. En aquest sentit, hi ha el gran perill de caure en una lògica en què una persona (testimoni) s'erigeix com a **representant** d'un col·lectiu o comunitat.
- Es posa com a exemple de contra-narrativa l'apropiació (o re-apropiació) d'elements, símbols o conceptes que en l'actualitat es fan servir per discriminar un col·lectiu, i fer-lo servir al nostre favor. Per exemple, l'apropiació d'un símbol de VOX per part del col·lectiu LGTBI.
- També es planteja la necessitat de generar vocabulari o glosari que permeti **establir nous significats**. També es comenta que si es vol fer servir conceptes molt específics cal tenir cura de l'origen d'aquests conceptes (ex: controvèrsia i diferents visions sobre l'ús del concepte "racialitzat/a"; també mal ús de "negre" com a adjectiu negatiu).
- És imprescindible la **revisió del propi privilegi** blanc cis-hetero-normatiu, repensar o revisar el "nosaltres"; acceptar que venim d'un passat masclista i racista, fer un anàlisi estructural del poder i l'hegemonia, per tal de poder mirar endavant amb noves perspectives feministes, decolonials i anti-racistes.
Es tracta d'aprofitar **esclètxes d'oportunitat** en el sistema, i trobar elements d'unitat sense renunciar a una rica diversitat.

- Una proposta d'estratègia és **forçar el posicionament** dels polítics i els partits en contra o a favor de determinats temes, creant un espai de diàleg per argumentar i generar un altre tipus de debat i respostes possibles. Un bon exemple d'això és el debat recent del Sindicat de Manters amb l'assistència de representants polítics variis.
- Tenim una sobrecàrrega d'informació, un ritme i **volatilitat** de notícies (també notícies falses) molt constant i exigent. Sovint malgastem esforços i energies desmentint notícies falses i no tenim temps per crear un contingut de qualitat per deconstruir el pensament hegemònic.
- Es comenta la necessitat de **major formació** de les persones treballadores de l'administració pública per començar a tractar i combatre formes de racisme institucional.
- Es proposa re-situar o re-definir el concepte de seguretat i inseguretat, i parlar als polítics sobre quin és **el nostre concepte de seguretat personal o de violència**. Per exemple: si bé no dubtem en considerar violència una agressió física, ens sorgeixen dubtes quan es tracta d'exclusions d'accés a drets com la sanitat o l'habitatge. Aquest segon grup també són **violència racista** i cal que siguin identificats com a tal perquè no quedin impunes.